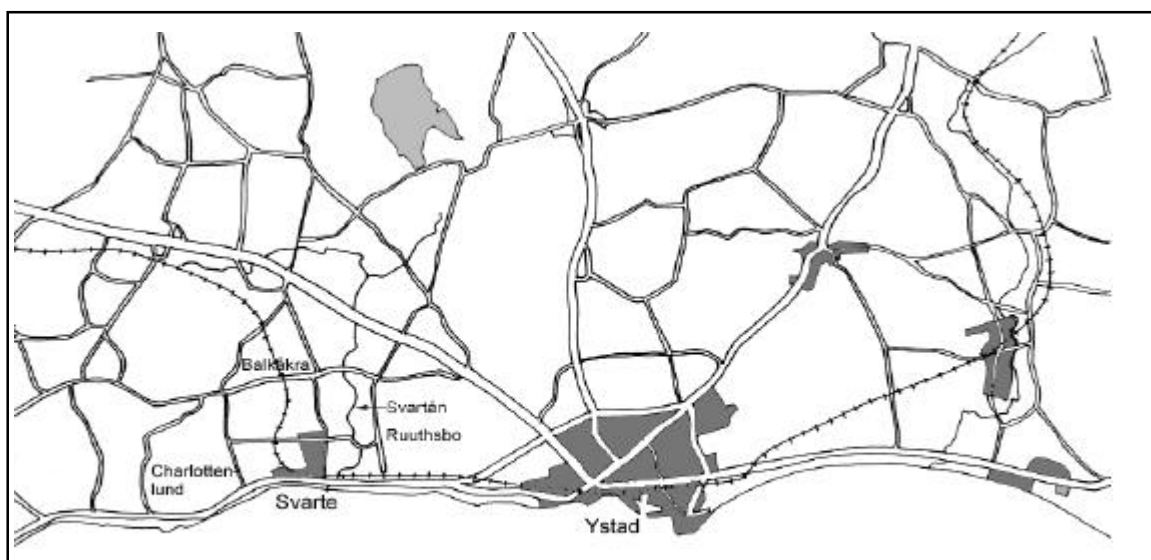

Lokalt utvecklingsarbete i Svarte, Ystad kommun - en utvärdering

**av
Carolin Alvesund**

Lokalt utvecklingsarbete i Svarte, Ystad kommun - en utvärdering

av Carolin Alvesund

ISSN 1103-1581

ISRN HK/R-RES—98/1—SE

Utvärderingen har finansierats av länsstyrelsen i Skåne län.

Rapporten ingår även i rapportserien ”Skåne i utveckling”, Länsstyrelsen i Skåne län. Rapportnummer 98:2, ISSN-nummer 1402-3393.

Copyright © 1998 Carolin Alvesund och Länsstyrelsen i Skåne län

Tryckt av Psilander Grafiska, Karlskrona 1998

Förord

Denna rapport är en utvärdering av det lokala utvecklingsarbete i Svarte i Ystad kommun, som har pågått hösten 1995 till hösten 1997. Utvecklingsarbetet har ingått i Sydlänsprojektet, en gemensam satsning i Sveriges sju sydligaste län. Arbetet med utvärderingen startade under hösten 1996 och har genomförts av Institutionen för fysisk planering och byggt teknik vid Högskolan i Karlskrona/Ronneby. Utvärderingen har finansierats av länsstyrelsen i Skåne län.

Jag vill rikta ett stort tack till alla i Svarte som välvilligt ställt upp på intervjuer och samtal. Jag vill också tacka tjänstemännen i Ystad kommun, Björn Hansson och Peter Orup, och kommunstyrelsens ordförande, Bengt-Göran Hansson som generöst delat med sig av sin kunskap och sina åsikter om Svarteprojektet.

Sist men inte minst vill jag tacka Eva Öresjö, Institutionen för fysisk planering och byggt teknik och Tommy Birgersson, Boverket, som gett mig tips och stöd i arbetet.

Karlskrona, december 1997

Carolin Alvesund

Innehållsförteckning

FÖRORD	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	2
1. INLEDNING	3
1.1 SVARTE, YSTAD KOMMUN	3
1.2 LOKALT UTVECKLINGSARBETE	5
1.3 SYFTE.....	5
1.4 METOD	6
1.4.1. Deltagande vid möten i Svarte.	6
1.4.2 Intervjuer och samtal med lokalt aktiva och kommunala tjänstemän och politiker..	6
1.4.3 Studier av dokument framtagna av lokalt aktiva eller kommunen.	7
2. UTVECKLINGSARBETET	7
2.1 MÅL/DELMÅL.....	7
2.2 TIDSMÄSSIGT FÖRLOPP	9
2.3 INITIATIVTAGARE	9
2.4 SAMVERKANDE PARTER	10
2.5 ARBETSMETODER	10
3. ANALYS	12
3.1 SAMSPELET MELLAN LOKALA OCH KOMMUNALA AKTÖRER.....	12
3.2 HUR LOKALA INITIATIV HAR FÅTT STÖD MED KOMMUNAL PLANERING.....	14
3.3 HUR MEDBORGARINFLYTANDET HAR KOMMIT TILL UTTRYCK.....	15
3.4 SAMVERKAN INOM KOMMUNEN	16
3.5 SAMVERKAN INOM SVARTE	16
3.6 NYA FORMER FÖR PLANERING	17
4. DISKUSSION	19
LITTERATURLISTA	22
BILAGA	23

1. Inledning

1.1 Svarte, Ystad kommun

Totalt har Ystad kommun ca 26 000 invånare, varav knappt 9 000 bor utanför centralorten. Antalet boende i Svarte uppgick december 1996 till 828 personer. En liten ökning har kunnat ses sedan december 1990, då antalet uppgick till 787 personer. Svarte har 350 hushåll. 280 av dem är medlemmar i Byalaget.

<i>Ålder</i>	<i>Svarte antal/procent</i>	<i>Ystad tätort antal/procent</i>	<i>Ystad kommun antal/procent</i>
0-15	203 / 25%	2 886 / 16,9%	4 771 / 18%
15-65	516 / 62%	10 200 / 59,7%	15 518 / 60%
65-w	109 / 13%	3 994 / 23,4%	5 660 / 22%
Totalt	828 / 100%	17 080 / 100%	25 949 / 100%

Folkmängd i Svarte, Ystad tätort samt Ystad kommun 1996.12.31.

Svarte är ursprungligen ett fiskeläge vid Svartån. Sedan stenåldern har det varit en naturlig bosättningsplats vid åns utlopp i havet. Här finns flera gravar från bronsåldern och en stensättning, Disas ting. Marken runt Svarte ägdes, och ägs till viss del fortfarande, av tre storgodsägare.

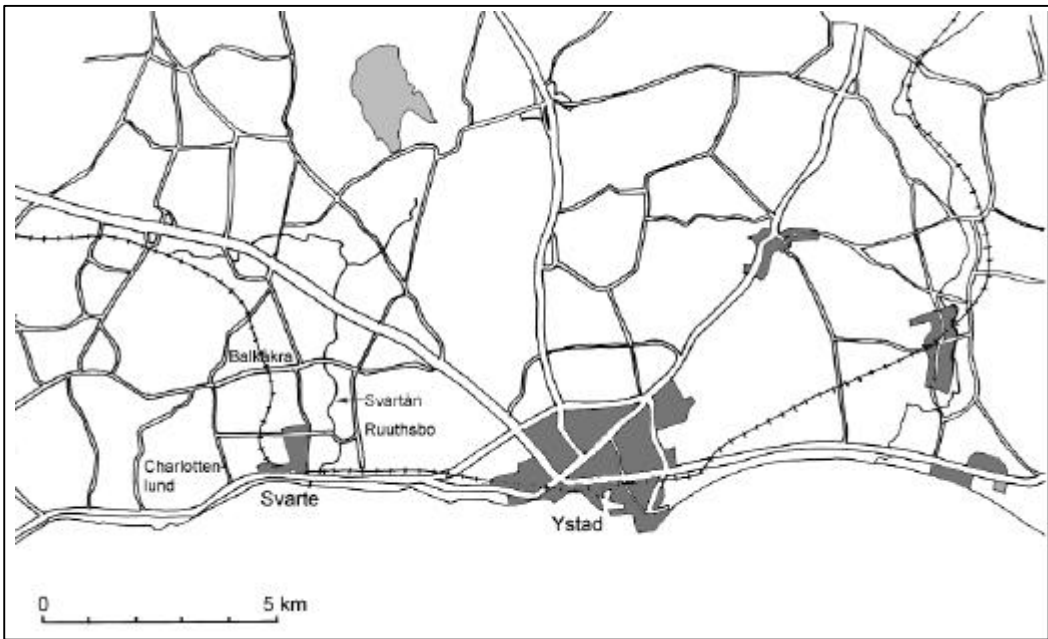
Riksväg 9, även kallad Kustvägen, med ca 4000 fordon per dygn går mellan Svartes bebyggelse och havet. Sommaren 1996 invigdes en Pågatågsstation i Svarte. Tågen går i timmestrafik mellan Ystad och Malmö.

Bebyggelsen i Svarte består av enfamiljshus i en till två plan. En stor del av husen byggdes under 60- och 70-talet. De flesta invånarna flyttade då till Svarte från Ystad, Malmö och andra delar av regionen. Det är endast ett fåtal familjer som har en lång historia i Svarte by. Den gamla delen utmed kustvägen är låg och tät och har bevarat den ursprungliga prägel från 1800-talet. Denna bebyggelse ingår i ett bevarandeprogram.

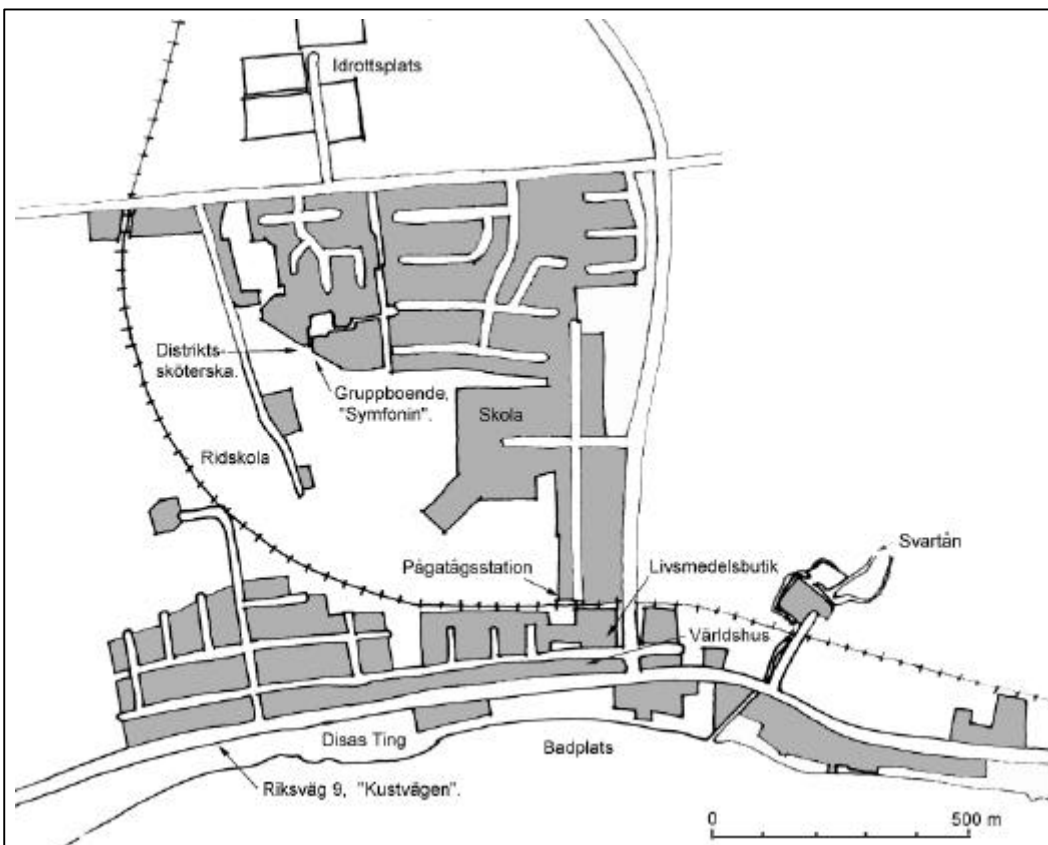
I Svarte finns en låg- och mellanstadieskola med bibliotek, sporthall och fritidshem. Ett gruppboende för äldre och en distriktsköterskemottagning ligger i den norra delen av samhället.

Svarte har en livsmedelsaffär och ett värdshus som just nu renoveras.

I Svarte finns flera föreningar. Bland annat Svarte Byalag, en fotbollsförening, en brottarförening, en ridskola och en Hem och Skola-förening.

Karta över del av Ystad kommun.

Karta över Svarte.

1.2 Lokalt utvecklingsarbete

Ystad kommun har sedan 1989 haft ett etablerat forum för samverkan mellan kommunen och byalagen, det s.k. Byalagsrådet. Målet är att bevaka och tillvarata landsbygdens intressen i samhälls- och planfrågor. Byalagsrådet skall vara kontakt- och samrådsorgan mellan kommunen och byarna samt ett remissorgan för kommunala angelägenheter på landsbygden. Alla byalag i kommunen är idag medlemmar i Byalagsrådet. Ystad kommun har dessutom medverkat i Byapolitiken, ett projekt drivet av Folkkrörelserådet Hela Sverige skall leva. Byapolitiken har syftat till att utveckla samspelet mellan medborgare och kommun genom att underlätta och stärka den lokala nivåns inflytande över utvecklingen i den egna bygden och att vända planeringsperspektivet till en planering som bygger på den lokala kraften. Snårestad, en by med ca 300 invånare, har inom Byapolitiken arbetat med att ta fram en lokal utvecklingsplan. Detta arbete ägde rum under 1995 och 1996.

Sydlänsprojektet är en gemensam satsning i Sveriges sju sydligaste län - Jönköping, Kronoberg, Kalmar, Kristianstad, Malmöhus¹, Blekinge och Halland. Försöksverksamhet skall bedrivas i syfte att använda nya former för planering och plangenomförande med inriktning på medborgarinflytande och god samordning mellan olika samhällssektorer.

Ystad kommun representerar Malmöhus län i Sydlänsprojektet. Ystads projekt syftar till att ta fram en byaplan för Svarte samhälle. Byaplanen skall ligga till grund för kommunala planer. Den kommuntäckande översiktsplan som gjordes 1994 ledde till kraftiga reaktioner från Svartes invånare. Nu när kommunen skall påbörja arbetet med en fördjupad översiktsplan över Svarte och Snårestad vill de vända planeringsprocessen så att idéerna växer fram underifrån istället för från de kommunala tjänstemännen.

Arbetet i Svarte och Snårestad ses av kommunen som en fortsättning och fördjupning av Byalagsrådets och kommunens befintliga samarbete. Denna rapport är en utvärdering av det lokala utvecklingsarbete i Svarte, som har pågått från hösten 1995 till hösten 1997.

1.3 Syfte

Utvärderingen syftar till att beskriva utvecklingen av det lokala utvecklingsarbetet i Svarte i Ystad kommun med avseende på

- hur samspelet mellan lokala och kommunala aktörer har sett ut
- hur lokala initiativ till utveckling har fått stöd med kommunal planering
- hur medborgarinflytandet har kommit till uttryck
- hur samverkan inom kommunen och mellan kommunen och andra aktörer har fungerat
- hur nya former för planering har använts.

Att följa upp och utvärdera det lokala utvecklingsarbetet är ett sätt att sprida kunskap till andra om de erfarenheter man gjort.

¹ De gamla länsnamnen används eftersom de var giltiga då Sydlänsprojektet inleddes.

1.4 Metod

Arbetet med utvärderingen av utvecklingsarbetet i Svarte kan i huvudsak delas in i tre delar.

1. Deltagande vid möten i Svarte.
2. Intervjuer och samtal med lokalt aktiva och kommunala tjänstemän och politiker.
3. Studier av dokument framtagna av lokalt aktiva eller kommunen.

1.4.1. Deltagande vid möten i Svarte.

Utvärderingen startade hösten 1996, dvs. i slutskedet av de lokala gruppernas arbete med byutvecklingsplanen. Deltagandet vid möten i Svarte har därför begränsats till:

- Ett möte i Svartes bibliotek i november 1996 mellan ledarna för de lokala grupperna och en kommunal tjänsteman. Byutvecklingsplanens färdigställande, samt förankring av idéerna bland övriga svartebor diskuterades.
- Ett möte i Svartes bibliotek i mars 1997 till vilket Byalaget bjudit in alla svartebor och kommunens tjänsteman för att diskutera Byutvecklingsplanen.

1.4.2 Intervjuer och samtal med lokalt aktiva och kommunala tjänstemän och politiker.

Urvalet av intervjupersoner gjordes så att både lokalt aktiva, kommunens tjänstemän och politiker blev representerade. Mansdominansen i arbetet med lokalt utvecklingsarbete i Svarte är slående, både bland de lokalt aktiva och kommunens tjänstemän och politiker. Därmed dominerar männen även bland intervjupersonerna. Samtliga intervjupersoner utom en av de lokalt aktiva var män.

Tre av de fyra gruppledarna (samtliga män) för de lokala utvecklingsgrupperna intervjuades i mars 1997. De intervjuades tillsammans i biblioteket i Svarte. Intervjun tog en dryg timme. Den fjärde gruppledaren (man) kunde inte delta. Denna persons åsikter täcks därmed enbart genom det första besöket på plats (se ovan). Samtliga gruppledare bor i Svarte.

Byalaget bytte ordförande i maj 1997. Både den före detta och den nuvarande ordföranden har därför intervjuats. Den före detta ordföranden (man) intervjuades i sitt hem i Svarte, april 1997. Intervjun tog en dryg timme. Den nuvarande ordföranden (kvinna) intervjuades i sitt hem i Svarte, oktober 1997. Intervjun tog en dryg timme.

Av tjänstemännen var en från Byggnadskontoret och en från Utvecklingskontoret (båda män). De hade båda koppling till projektet genom sitt arbete. Ingen av dem hade kontakt med orten i övrigt. Från och med hösten 1997 har tjänstemannen från Utvecklingskontoret fått andra arbetsuppgifter, varför det därefter endast är tjänstemannen från Byggnadskontoret som är aktiv i projektet. Tjänstemännen har intervjuats vid två tillfällen: i april 1997 och i oktober 1997. Vid det första tillfället intervjuades båda tjänstemännen tillsammans. Intervjun genomfördes på ett av tjänstemännens kontor. Den andra intervjun omfattade endast tjänstemannen från Byggnadskontoret och genomfördes på tjänstemannens kontor. Intervjun i april tog ca 40 minuter och den i september ca 30 minuter.

En politiker (man) (s) intervjuades i april 1997, och en annan (man) (s) i oktober 1997. Båda intervjuerna genomfördes på respektive politikers kontor. Den första intervjun tog ca 40 minuter och den andra ca en timme. Den första politikern hade koppling till projektet genom att han själv bor i Svarte och därmed har intresse i frågan. Den andre politikern hade koppling till projektet genom att vara ordförande i kommunstyrelsen och därmed drivande i såväl projektet i Svarte som Byalagsrådet.

Vid samtliga intervjuer utom den med den nuvarande ordföranden i Svarte Byalag användes frågeformulär (se bilaga). Frågorna utgick från de syften som utvärderingen grundar sig på. Samtliga frågor i formulären hade öppna svar utan förutbestämda svarsalternativ. Svaren tecknades ned under intervjuens gång. Frågeformulären följdes inte slaviskt utan beroende på intervjupersonens respons lades följdfrågor in eller ändrades ordningen på frågorna.

Telefonsamtal med såväl kommunens tjänstemän som de lokalt aktiva har gjorts i syfte att komplettera den information som gavs vid besök och intervjutillfällen.

De citat som finns i rapporten är tagna från minnesanteckningar efter samtal och intervjuer med kommunala och lokala aktörer.

1.4.3 Studier av dokument framtagna av lokalt aktiva eller kommunen.

Som komplement till samtal och intervjuer har dokument framtagna av lokalt aktiva eller kommunen studerats.

2. Utvecklingsarbetet

2.1 Mål/delmål

Mål för utvecklingsarbetet i Svarte finns på såväl central nivå inom Ystad kommun som på lokal nivå i Svarte.

I ett blad skrivet av kommunstyrelsen i Ystad kommun 1996-06-10 beskrivs målen för byapolitiken och landsbygdsutvecklingen i Ystad kommun. Man skriver:

”Samverkan med byalagen genom Byalagsrådet skall fortsätta på den inslagna vägen med regelbundna möten och informationsutbyten mellan kommunledning och Byalagsråd. Frågor som rör landsbygden skall alltid remitteras till Byalagsrådet. Information om Byalagsrådets roll och kompetens skall spridas till alla förvaltningar, nämnder och styrelser i syfte att såväl politiker som tjänstemän skall se Byalagsrådet som en resurs.

Tillsammans skall kommunen och Byalagsrådet fortsätta arbetet med att utveckla nya former för hur medborgarinflytandet kan stärkas i samhällsplaneringen genom samspel mellan kommunen och dess invånare. Målet är att vända processen så att den växer fram underifrån och att pågående försöksverksamhet i Snårestad och Svarte skall få efterföljare i andra byar och kommundelar. Samtidigt är det viktigt att

rollerna klargörs. Det formella och professionella ansvaret och beslutskompetensen skall även fortsättningsvis ligga hos kommunen.”

Under hösten 1997 skall detta dokument omformuleras för att förtydliga innebörden av begreppet ”remiss”. Enligt kommunstyrelsens ordförande har olika nämnder och förvaltningar lagt in olika betydelse i detta begrepp. Kommunstyrelsen hade för avsikt att begreppet skulle betyda ”samråd i förväg” snarare än ”remiss i efterhand”. Samråd i förväg innebär att Byalagen ges tillfälle att ge synpunkter redan i initieringsskedet av olika projekt. Remiss i efterhand innebär att Byalagen får ge synpunkter på ett mer eller mindre färdigt förslag.

Tjänstemännen upprepar nästan ordagrant kommunstyrelsens mål som citeras ovan. De betonar att Ystad kommun har arbetat tillsammans med olika byalag under lång tid.

Det lokala utvecklingsarbetet i Svarte har bedrivits i fyra grupper med var sitt intresseområde. De mål som gruppledarna såg handlade om den egna gruppens intresseområde. Svarens fokusering på just den egna gruppens arbete beror troligen på två faktorer. Dels frågeställningen som riktades mot gruppens arbete, dels projektets organisering. Gruppen för boende och byggnation sade att målet var att göra en plan för boende som passar den här byn. Gruppen för kulturlandskapet sade att målet var att ge stöd och idéer åt kulturlandskapets bevarande samt framtida utveckling. Gruppen för social välfärd sade att målet var att hitta sätt så att det blir så trivsamt som möjligt i Svarte. Trafikgruppen (som endast har intervjuats informellt vid ett informationsmöte hösten 1996) hade lite svårt att på rak arm ange mål med arbetet.

I förordet till Svartes byutvecklingsplan framgår att de vill bygga Svarte ”likt ett hus i vilket vi börjar med grundens hörnstenar. Dessa hörnstenar utgörs av tolerans och förståelse för Svartebornas idéer och värderingar...”

2.2 Tidsmässigt förlopp

Hösten 1995	Kommunen väljer ut Svarte att delta i Sydlänsprojektet. Kommunens tjänstemän kontaktar byalagets ålderman i Svarte. Byalagets ålderman kontaktar tänkbara ledare för arbetsgrupperna.
95.10.05	Styrelsemöte i Svarte Byalag dit de båda kommunala tjänstemännen var inbjudna för att informera om projektet.
1995-11-29	Försöksverksamheten i Svarte börjar med ett stormöte som Svarte Byalag inbjöd till. Arbetsgrupper bildas.
1996	Självständigt arbete i arbetsgrupperna. Grupperna träffas hemma hos varandra mellan 3 och 5 gånger. Gruppledarna har även några träffar hemma hos Byalagets ålderman.
Våren 1997	Arbetsgrupperna sammanställer Byutvecklingsplanen. Förankring bland Svartes invånare genom budkavle och utställning.
97.03.11	Möte i biblioteket i Svarte dit de lokalt aktiva bjudit in såväl Svartes invånare, som kommunens tjänsteman från Byggnadskontoret.
Hösten 1997	Byutvecklingsplanen överlämnas till kommunen. Arbetet med en fördjupad översiktsplan över Svarte och Snårestad inleds.

Ystad kommun har i sin tidsplan för Svarteprojektet angivit att projektet skall löpa över tre år med start hösten 1995. Under de två första åren skulle arbete bedrivas på lokal nivå i Svarte. De lokala gruppernas arbete skulle därefter sammanställas till en samlad utvecklingsplan för Svarte. Först det tredje året skulle arbetet med en översiktsplan över Svarte och Snårestad påbörjas inom kommunen.

Vissa missförstånd har förekommit om projektets tidsplan. När det första utkastet till Byutvecklingsplan för Svarte var framtaget hösten 1996 trodde flera av de lokalt aktiva att deras uppgift var slutförd. Kommunens förhoppning var dock att utkastet skulle förankras bland svarteborna. Vid ett möte hösten 1996 mellan arbetsgruppsledarna och en tjänsteman sade en av de lokalt aktiva:

"Vi trodde att det var klart nu när vi har gjort den här Byutvecklingsplanen, men nu kommer du (tjänstemannen) och vill att vi skall samlas och fortsätta arbeta. Vad är det vi skall göra nu?"

2.3 Initiativtagare

Initiativet till försöksverksamhet i Svarte kom ursprungligen från en tjänsteman på Byggnadskontoret, som frågade kommunstyrelsens ordförande om inte Ystad skulle delta i Sydlänsprojektet. Kommunstyrelsens ordförande höll med om att det var lämpligt. Han säger:

”Han kom i alla fall till mig och frågade om jag tyckte att vi skulle hoppa på det här projektet, och det tyckte jag att vi skulle. Jag tror inte att det finns några formella beslut på det här. Vi har en mycket lätt och informell organisation här, så jag tror att vi bara bestämde det på stående fot.”

Tjänstemännen informerar därefter Svarte Byalag om projektet, dels genom att kontakta byalagets ålderman, dels genom information på ett styrelsemöte i Svarte Byalag. Byalaget tillfrågas om de är intresserade att driva projektet.

Svarte valdes att delta i projektet eftersom Svarte är en av kommunens utvecklingsorter med ett väl fungerande och aktivt byalag. Dessutom planerade kommunen att göra en fördjupad översiktsplan över Svarte och ville då vända planeringsprocessen så att idéerna växte fram underifrån istället för från de kommunala tjänstemännen.

I skrivelsen för mål och strategier för byapolitik och landsbygdsutveckling i Ystad kommun från 1996.06.10 skriver man att försöksverksamheten i Svarte och Snårestad skall få efterföljare i andra byar och kommundelar.

2.4 Samverkande parter

Svarte Byalag har haft ansvaret för att göra en byutvecklingsplan över Svarte. Både kommun och lokalt aktiva i Svarte är eniga om att Byalaget bör ha hand om utvecklingsarbetet i Svarte. 280 av de 350 hushållen i Svarte är medlemmar i Byalaget, och därmed är en stor del av befolkningen representerad. Byalagets dåvarande ordförande har varit kontaktperson gentemot kommunen. Även andra lokalt aktiva har haft kontakt med kommunens tjänstemän. Kommunens kontaktpersoner har varit en tjänsteman från Byggnadskontoret och en från Utvecklingskontoret. Från och med hösten 1997 har tjänstemannen från Utvecklingskontoret fått andra arbetsuppgifter. Därefter är endast tjänstemannen från Byggnadskontoret aktiv i projektet.

Politikerna hade en viktig roll i initieringsskedet av projektet genom att de formulerade målen för projektet. I arbetet med en fördjupad översiktsplan över Svarte och Snårestad kommer de i stora drag att ha sin traditionella roll genom det formella planförfarandet. Beslut om innehåll i den fördjupade översiktsplanen antas i kommunstyrelsen. Under arbetets gång i Svarte har politikerna medvetet hållit en låg profil. Kommunstyrelsens ordförande säger:

”Vi politiker har hållit oss därifrån eftersom vi velat ge de lokalt aktiva tankarum, alltså tid att tänka helt på egen hand.”

2.5 Arbetsmetoder

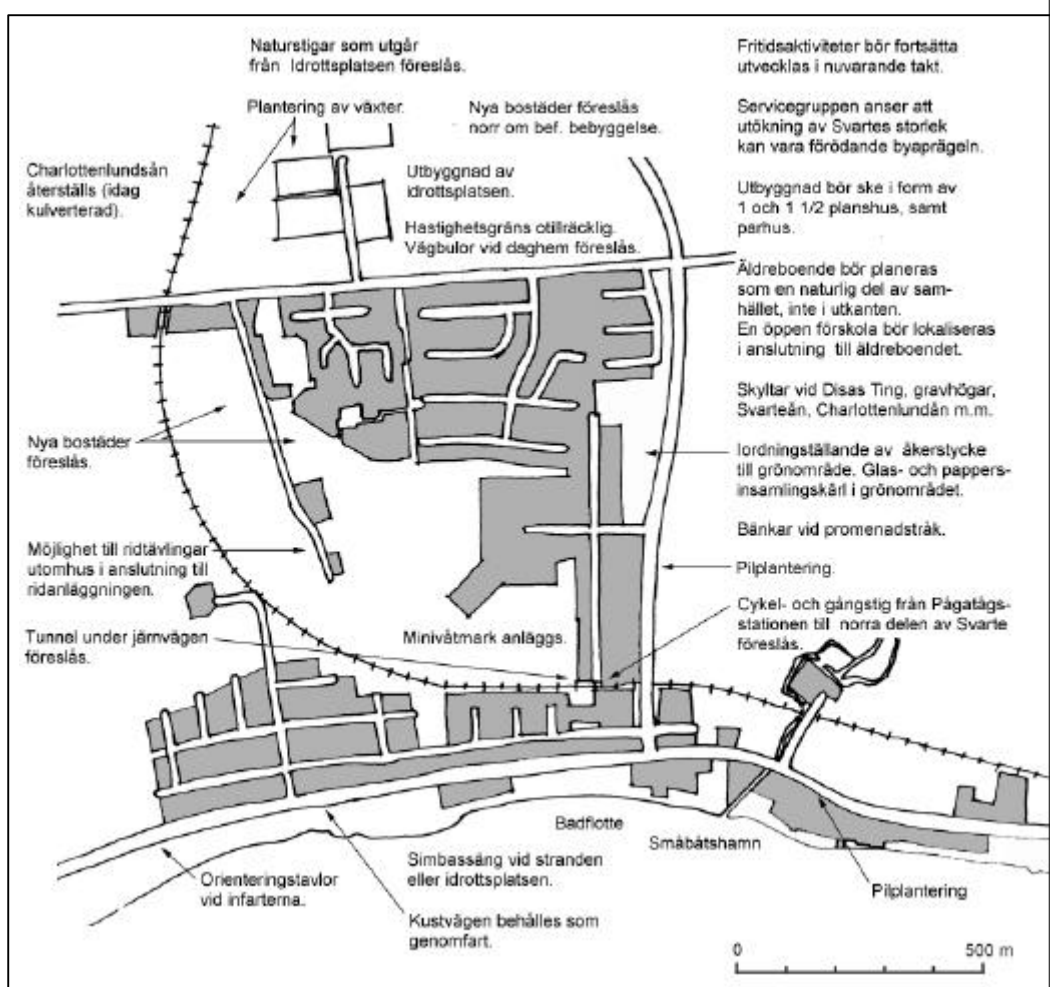
Totalt har 20 personer i Svarte deltagit aktivt i projektet. Av dessa var 17 män och 3 kvinnor. Åldersfördelningen är begränsad till medelålders och äldre. En kort tid i projektets initieringsskede deltog dessutom en yngling på 16 år. Utvecklingsarbetet har bedrivits i fyra grupper med var sitt intresseområde. Grupperna har arbetat självständigt gentemot varandra. Samordning av tankar och idéer mellan grupperna har endast skett

genom de träffar som arbetsgruppsledarna och byalagets dåvarande ordförande har haft och vid de tillfällen då kommunens tjänstemän bjudits in till Svarte för att diskutera utvecklingsplanen. De fyra intresseområdena är:

- Kulturlandskapet
- Trafik
- Boende och byggnation
- Social välfärd

Byalagets dåvarande ordförande har under arbetet suttit som ledare för arbetsgrupperna. Hans roll har enligt egen uppgift varit att leda och entusiasmera grupperna. När grupperna har fastnat i arbetet har den dåvarande ordföranden samlat gruppledarna, så att de tillsammans kunnat reda ut problemen.

Byutvecklingsplanen innehåller en lång rad förslag kring hur miljön i Svarte kan förbättras. Förslagen har här sammanställts på en karta över Svarte.

Sammanställning över de förslag som förs fram i Svarte Byutvecklingsplan.

Förankringen av Byutvecklingsplanen bland resten av Svartes invånare har skett på två sätt. Dels har Byutvecklingsplanen skickats från hus till hus i Svarte som ett slags

budkavle, dels har idéerna ställts ut i Svartes bibliotek i form av en skärmutställning. När Byutvecklingsplanen skickades som en budkavle bifogades ett antal tomma blad där synpunkter kunde noteras. Totalt inkom åtta blad med synpunkter efter budkavlen och utställningen. På tre av noteringarna har ett flertal personer skrivit under, varför det totala antalet personer som har kommenterat Byutvecklingsplanen uppgår till fler än antalet blad ger intryck av. Tre av bladen är sådana som följde med budkavlen och fem har fyllts i efter utställningen. Synpunkterna rör

- bostäder till äldre och ungdomar
- äldreomsorg/ålderdomshem
- att bussen bör gå till distriktssköterskan
- gatubelysning söder om järnvägen
- behållare för återvinning av glas m.m.
- kiosken vid stranden
- bilkörning vid Disas Ting
- bro över Svarteån
- skyltar i gathörn och på åkrar
- parkering för bussar och husvagnar
- omläggning av tung trafik längs kustvägen
- vindkraftverk
- informationstavla vid Disas Ting
- småbåtshamn
- vandringsleder
- pilplanteringar

Byutvecklingsplanens förslag stämmer överens med flera av dessa synpunkter.

Utvecklingsarbetet i Svarte kommer troligen inte att ta slut när den här försöksverksamheten är över. Byalagets nuvarande ordförande säger:

”Det vore konstigt om vi inte uppdaterade planen. Vissa delar blir ju inaktuella och andra kommer till. Skall planen vara användbar måste vi uppdatera den.”

En annan i Byalagets styrelse säger:

”Revidering kommer antagligen gå till som så att styrelsen sätter sig ned och ser om det är några delar av visionen som är inaktuella. Synpunkter från svartebor får vi genom respons på informationsblad som vi skickar ut med jämna mellanrum. De revideringar som behöver göras samlas i en bilaga som lämnas till kommunen varje höst.”

3. Analys

3.1 Samspelet mellan lokala och kommunala aktörer

Hur mycket stöd/styrning skall arbetsgrupperna få från kommunens politiker och tjänstemän? Denna fråga ställdes till samtliga personer som intervjuades. Både tjänstemän, politiker och lokalt aktiva har svarat nästan ordagrant lika. De har ryckt till

vid ordet ”styrning” och sagt att ”styrning skall vi inte ha, och har inte heller haft. Arbetsgrupperna skall få komma med sina egna idéer”. En politiker uttrycker det så här:

”Styrning sker i ett senare skede genom att vi ger medel till det vi tycker är bra, men idéerna skall inte styras.”

En tjänsteman säger:

”Styra dem skall vi inte göra. Vi kan heller inte göra det. Det är snarare så att de styr oss i vårt kommande arbete med FÖP:en. Ju bättre jobb de gör ju mer kan de styra.”

Lika överens verkar alla inblandade vara angående stöd från kommunen. När arbetsgrupperna har behövt hjälp, tips eller idéer har Byalagets dåvarande ordförande kontaktat någon av tjänstemännen och bett dem komma ut till Svarte. En av de aktiva i arbetsgrupperna säger:

”När vi har begärt hjälp har vi fått det stöd vi behövde. De har inte alls försökt påverka oss till att tänka i någon viss riktning.”

När skärmar och affischer skulle tillverkas till utställningen av Byutvecklingsplanen hjälpte kommunen de lokala aktörerna genom att stadsarkitektkontorets personal sammanställde de tankar som förs fram i Byutvecklingsplanen till lättillgänglig information på affischer.

Enligt Byalagets dåvarande ordförande bör kontakterna med kommunen gå genom honom. Han menar att det finns risk för att tjänstemännen på kommunen tröttnar om det är 15-20 olika personer som ringer och söker dem. Han betonar också att det är viktigt att lämna väl underbyggda, realistiska förslag så att man inte förlorar förtroendet hos kommunen. Byalaget får inte bli en kravmaskin. Då kanske inte kommunen lyssnar när man senare kommer med bra och viktiga förslag. Byalagets dåvarande ordförande menar också att samspelet mellan kommunen har skötts på detta sätt. Enligt tjänstemannen på Byggnadskontoret har dock en del av kontakterna gått via andra lokalt aktiva.

Gruppledarna lyfter fram ett problem som kan ha uppstått på grund av att en stor del av kommunikationen med kommunen har gått via Byalagets dåvarande ordförande. De anser att de inte har fått veta hur långt kommunen vill att de skall gå. Detta uttalande motsägs till viss del senare när man säger att man har fått precis lagom mycket stöd/styrning från kommunen.

Åsikterna skiljer sig åt mellan kommunens tjänstemän och arbetsgrupperna när det gäller hur visionärt arbetet skall vara. Det finns även skillnader mellan de olika arbetsgrupperna. Kommunen har vid ett flertal tillfällen framfört till arbetsgrupperna att de borde försöka släppa loss lite mer, våga tänka lite mer visionärt. Trafikgruppen höll inte alls med kommunen om att arbetet skulle vara visionärt. I inledningen till avsnittet om trafik i Byutvecklingsplanen skriver man:

”Från kommunalt håll hade gruppen fått vinkar om att ‘bara tyck till’, och ‘tänk inte på kostnaden’. Gruppen ansåg att detta inte hade något värde, eftersom vem som helst

kunde komma med vilda förslag. I dessa ekonomiskt kärva tider, såg gruppen det som om realistiska och lokalt förankrade förslag, var en bristvara.”

Utvecklingsarbete kan vara känsligt för personella förändringar i de kommunala förvaltningarna. I Svarte har inte några sådana förändringar uppstått, men Byalagets dåvarande ordförande lyfter fram det som ett hypotetiskt problem. Han undrar vad som händer med de lokala utvecklingsarbetena om den tjänsteman som har haft hand om kontakterna med arbetsgrupperna byter jobb. Vad händer om han/hon slutar? Han säger:

”Hela vårt arbete kan raseras om en annan person kommer, som inte sätter värde på det vi har gjort.”

Gruppledarna anser att politikernas roll har förändrats jämfört med för ett antal år sedan. Härmed framträder en viktig uppgift för lokalt utvecklingsarbete. De säger:

”Det här med byalag som kommer med idéer till kommunen är framtiden. Politikernas roll har förändrats. De har inte längre kontakt med ‘gräsrotterna’. Tidigare hade den lokale politikern kontakt med sin väljargrupp och förde fram deras vilja. Så är det inte längre, utan vi (Byalaget) får i stället gå direkt till de centrala politikerna och säga vad vi vill.”

Både tjänstemän och politiker är noga med att betona vikten av att beslutsdelen är kvar i kommunen. Kommunstyrelsens ordförande säger:

”...beslutsdelen är kvar i kommunen. Beslutar gör politikerna, men de lokalt aktiva har en beredande funktion. Eftersom de lokalt aktiva inte är folkvalda, utan snarare självvalda, skulle det bli en mycket konstig situation om de hade beslutat frågorna.”

3.2 Hur lokala initiativ har fått stöd med kommunal planering

Byutvecklingsplanen som Svarte Byalag har arbetat fram ligger till grund för den fördjupade översiktsplan över Svarte och Snårestad som påbörjades hösten 1997. Tjänstemännen utgår från de lokalt framtagna planerna över Svarte och Snårestad och utreder konsekvenserna av förslagen. Både tjänstemannen på Byggnadskontoret och kommunstyrelsens ordförande betonar att kommunens uppgift nu är att se helheten, att sätta in Svartes byutvecklingsplan i ett sammanhang. Tjänstemannen säger:

”Vi skall börja annorlunda. Vi har ju fått ett förslag på en lösning så vi skall utgå från den. Sedan är det klart att vi måste granska den och se vilka konsekvenser deras förslag får. Vi har ju en lokalt framtagna plan för både Svarte och Snårestad, men det innebär inte att hela planområdet är täckt. Vi har som uppgift att se helheten och sätta in Svartes byutvecklingsplan i ett sammanhang.”

Kommunstyrelsens ordförande säger:

”Vår uppgift nu är att se helheten, se strukturbeslut som kommer från Vägverket, Banverket och andra instanser som vi egentligen inte kan påverka. Vi skall också se rent kommunala aspekter som skolor och dylikt. Dessutom skall vi ta in den lokala

dimensionen, så att de synpunkter som kommer fram i byutvecklingsplanen tas upp i en jämbördig diskussion med de andra aspekter vi måste ta hänsyn till.”

3.3 Hur medborgarinflytandet har kommit till uttryck

Hur medborgarinflytandet kommer till uttryck beror på

- kommunens mål och syften med det lokala utvecklingsarbetet
- vilka frågor de lokala aktörerna behandlar
- hur de lokalt framtagna förslagen förankras bland övriga invånare.

Kommunens mål med det lokala utvecklingsarbetet är att Byutvecklingsplanen skall ligga till grund för den fördjupade översiktsplan över Svarte och Snårestad som påbörjades hösten 1997. Jämfört med traditionellt planförfarande där medborgarnas synpunkter kommer fram först vid samråd och utställning, hörs medborgarna i ett tidigare skede. Det formella planförandet föregås av en lång process där de lokalt aktiva har fått tid att fundera över bygdens utveckling. Kommunstyrelsens ordförande betonar vikten av att den här processen får ta lång tid. Han säger:

”Det blir lätt så att de starka tar över. De som har tid och lust att prata och engagera sig tar över, och det är inte säkert att det är de som har de klokaste idéerna. /.../ Trots detta så tror jag att de flestas synpunkter har kommit fram. Det beror nog på att processen har varit så långsam, att det har funnits flera tillfällen att komma fram. Om man har för bråttom kommer inte de små orden fram.”

Tjänstemannen på Byggnadskontoret framhåller att medborgarinflytandet har kommit till uttryck genom att idéerna från svarteborna kommer in i idé och visionsstudiet i arbetet med den fördjupade översiktsplanen. Han säger:

”Hade inte medborgarna kommit med idéerna så hade det varit politikernas uppgift. Nu kommer idéerna direkt från dem det berör.”

Tjänstemännen anser dock att det finns frågor som Byalaget inte har diskuterat igenom till fullo. De frågor som lämnas obearbetade tvingas kommunen avgöra utan att ha Svartebornas stöd. Enligt kommunens tjänstemän handlar det om:

- Konsekvenser av stagnation av byn. Avsnittet om boende och byggnation i Byutvecklingsplanen säger endast att Svarte förväntas få en ökad efterfrågan på bostäder på grund av de förbättrade kommunikationerna som Pågatågstrafiken utgör. Nya områden måste därför tas i anspråk för utbyggnad. Arbetsgruppen för boende och byggnation har sagt att de kan tänka sig viss inflyttning, men att Svarte skall behålla sin karaktär som by. Kommunens frågeställning som Byalaget inte har svarat på är hur de ställer sig till konsekvenserna av en by som mer eller mindre hålls stagnerad t.ex. minskat underlag till skolan.
- Trafikproblemen, framförallt med genomfartstrafiken på kustvägen. Arbetsgruppen för trafik konstaterar att ”det överskuggande problemet för byn var den tunga trafiken på kustvägen”, men någon direkt lösning på problemet redovisas inte. Trafikgruppen anser att det är orealistiskt att dra vägen på andra sidan byn. Kommunens tjänstemän delar inte denna åsikt.

Tjänstemännen tror att en orsak till att dessa frågor lämnats, är att de är svåra och komplicerade. Det finns ingen självklar lösning som alla kan vara överens om är den bästa. I stället för att tackla de svåraste frågorna har dessa lämnats obearbetade. Byalagets nuvarande ordförande säger dock att de lokala grupperna aldrig uppfattat att det var deras uppgift att diskutera igenom samtliga frågor till fullo. Deras uppgift var endast att visionera om framtiden i Svarte.

Tjänstemännen påpekar vikten av att arbetsgrupperna förankrar sina idéer hos resten av Svartes invånare för att kommunen skall kunna använda deras förslag och vara säkra på att det är hela Svartes förslag, inte bara ett 20-tal personers idéer. Genom att Byutvecklingsplanen skickades som en budkavle från hus till hus gavs samtliga hushåll möjlighet att yttra sig över den. Dessutom har invånarna i Svarte haft möjlighet att ge synpunkter på förslaget efter skärmutställningen i Svartes bibliotek. De synpunkter som lämnades i samband med budkavlen och utställningen har inte lett till någon förändring i Byutvecklingsplanen. Av det utkast som lämnades till kommunen framgår varken att planen har varit föremål för utställning och budkavle eller vilka synpunkter som kom in i samband därmed.

3.4 Samverkan inom kommunen

I kommunstyrelsens målformulering avseende byapolitiken och landsbygdsutvecklingen i Ystad kommun sägs att "Information om Byalagsrådets roll och kompetens skall spridas till alla förvaltningar, nämnder och styrelser i syfte att såväl politiker som tjänstemän skall se Byalagsrådet som en resurs." Samtliga förvaltningar, nämnder och styrelser är därmed involverade i kommunens sätt att arbeta med lokalt utvecklingsarbete.

I det specifika projekt som Svarteprojektet utgör har det framförallt varit Byggnadskontoret som aktivt har deltagit. Andra förvaltningar har engagerats i de fall som lokalt aktiva har ringt och frågat om någonting. Byggnadskontoret har ansvar för arbetet med den fördjupade översiktsplanen över Svarte och Snårestad. De förslag och idéer som hör hemma i någon annan kommunal förvaltning för tjänstemännen på Byggnadskontoret vidare till rätt person.

3.5 Samverkan inom Svarte

Till stormötet som ägde rum i Svarte i november 1995 hade dåvarande ordförande i Svarte Byalag tillfrågat personer som han ansåg skulle kunna vara gruppleddare. Han säger:

"Jag valde personer så att visste jag att någon har ringt mig mycket och klagat på någonting, så antog jag att den personen hade intresse av den frågan. Om jag visste att någon var en duktig organisatör, eller intresserad av natur osv, så ringde jag upp dem. Jag ringde ju inte dem som jag på förhand visste skulle säga nej."

Den som ville delta i arbetsgrupperna fick anmäla sitt intresse under stormötet i november 1995.

Byalaget har en stämpel att vara lite av en pensionärsförening. Många av de aktiva i föreningen är äldre och tillhör de som har bott i Svarte en längre tid. En av de lokalt aktiva säger:

”Byalaget har haft lite negativ stämpel. Man har sagt att det är en pensionärsförening. Vissa korn av sanning finns nog i kritiken. Medelåldern bland de aktiva har varit mycket hög, och de har främst gagnat den egna åldersgruppen.”

Den nuvarande ordföranden håller med om att Byalaget i många svartebors ögon är en pensionärsförening. I Byalagets fortsatta arbete ingår satsningar på unga och barnfamiljer genom att arrangemang anordnas som särskilt riktas till dem.

Karaktäristiskt för Svarte är att marken runt byn ägs av tre storgodsägare som ägt marken under många generationer. (Ett av storgodsens har inte längre så mycket mark kvar i sin ägo.) Markägarna har kvar, eller tror sig ha kvar, mycket makt över invånarna i Svarte från den tid då de var storgodsägare i ordets rätta bemärkelse. Storgodsägarna är inte medlemmar i Byalaget, och har därmed stått utanför utvecklingsarbetet. En tjänsteman säger:

”Mycket av de konkreta förslag som nämns i Byutvecklingsplanen skulle byalaget mycket väl kunna utföra i egen regi. De skulle behöva snacka med markägarna och komma överens med dem direkt.”

3.6 Nya former för planering

De nya former för planering som använts i projektet i Svarte är framförallt att den lokala nivån har fått lämna sina tankar och visioner på hur framtiden i Svarte bör se ut innan det egentliga planarbetet började. Kommunstyrelsens ordförande säger:

”I traditionell planering kommer medborgarna fram först vid samråd och remissomgången. Nu däremot är de med i en lång process innan den formella, normala processen börjar. Det ger en fördjupning av de lokal intressenas betydelse i god tid. Det ger ett underifrånperspektiv som inte vi har styrt partipolitiskt.”

Tjänstemannen på Byggnadskontoret säger att det här sättet att arbeta förändrar hans roll i arbetet med att ta fram en fördjupad översiktsplan över området. Dialogen mellan tjänsteman och medborgare kommer troligen inte bli som vanligt där kommunen redovisar ett förslag som invånarna kritiserar. Informella kontakter under arbetets gång underlättas eftersom tjänstemannen nu vet vem han kan vända sig till för att få synpunkter i olika frågor. Han säger:

”En fördel med att byalaget nu är så insatt i planeringsfrågorna är att vi talar samma språk. Jag slipper förklara vad en översiktsplan är, utan vi kan direkt gå in på sakfrågorna.”

Politikernas roller skiljer egentligen inte från traditionellt planförfarande. Deras viktigaste uppgift ligger fortfarande i att ta beslut om förslagen i det formella planförfarandet.

4. Diskussion

Byalagsrådet har en viktig funktion i landsbygdsutvecklingen i Ystad kommun. Varje Byalag i kommunen är representerad och alla förvaltningar, nämnder och styrelser i kommunen skall se Byalagsrådet som en resurs. Detta gör att samspelet mellan lokala och kommunala aktörer blir mindre sårbart mot personella förändringar än om arbetet hänger på en enda tjänstemans engagemang. Även om de faktiska kontakterna främst går genom en och samma tjänsteman, underlättas byte av ansvarig tjänsteman om kommunen har mål och riktlinjer nedskrivna på ett klart och tydligt sätt.

Svartes bebyggelse har mer en karaktär av villaförort än en gammal skånsk by. Villabebyggelsen bebos i stor utsträckning av inflyttade personer, som saknar historisk förankring i byn. Detta ger särskilda förutsättningar för lokalt utvecklingsarbete. För att en person skall motiveras till att lägga ned tid på att fundera kring framtiden i sitt samhälle krävs att man bryr sig om hur samhället kommer att se ut i framtiden. Hypotetiskt kan man tänka sig att det är svårare att uppbringa denna motivation om man saknar historisk förankring än om familjen har bott i byn i generationer. Man känner då byns historia och borde vara intresserad av förutsättningarna för nästa generation att bo kvar i samhället. En studie av byns historia torde ha kunnat ersätta en del av den historiska förankring som många svartebor saknar. Utvecklingsarbetet i Svarte inriktades på visioner kring framtiden utan att först studera bygdens historia. I Byalagets fortsatta arbete försöker man öka svartebornas kunskap om den egna bygden genom att anordna studiebesök och utflykter till olika platser runt samhället.

Svarte präglas av att marken runt samhället har ägts, och till viss del fortfarande ägs, av storgodsägare. Eftersom det lokala utvecklingsarbetet i Svarte har genomförts utan samverkan med storgodsägarna finns det en risk att frågor som berör deras mark inte är förankrade hos dem. Att markägarna har, eller tror sig ha stor makt över byn torde också påverkat de förslag som kommit fram i Byutvecklingsplanen. Medvetet eller omedvetet gallras sådana förslag bort som skulle kunna leda till osämja mellan Byalaget och storgodsägarna. Detta har både positiva och negativa sidor. I det positiva ligger att svarteborna känner till markägarnas förhållande till byn så väl att förslagen i Byutvecklingsplanen går att genomföra utan allvarliga konflikter. Det negativa är att svarteborna kanske utesluter goda idéer som icke genomförbara utan att på allvar försöka diskutera en lösning.

Samtliga aktörer, såväl lokala som kommunala, verkar ha varit överens om i vilken omfattning och på vilket sätt kommunen skulle stötta Byalaget i arbetet med Byutvecklingsplanen. En slutsats som kan dras är att kommunens sätt att hålla sig i bakgrunden under arbetet på den lokala nivån har inneburit precis lagom mycket stöd. Däremot noteras att viss förvirring har rått om hur mycket arbete det här projektet egentligen skulle innebära för framförallt gruppledarna.

Att en individ är starkt drivande på den lokala nivån har både positiva och negativa sidor. I det positiva ligger att ledaren ser till att något faktiskt blir gjort. Det kan behövas en eldsjäl för att arbetet verkligen skall komma igång. Det negativa är att det finns risk för att andra personers idéer och initiativkraft trycks tillbaka. Det kan finnas

”oupptäckta talanger” som inte kommer fram p.g.a. att de inte passat in i eldsjälens sätt att arbeta.

Att Byalagets dåvarande ordföranden utsåg personer att leda arbetsgrupperna torde ha begränsat kretsen som var med och arbetade med byns utvecklingsfrågor. Åldersfördelningen både i byalagets styrelse och i arbetsgrupperna är begränsad till medelålders och äldre. Byalagets stämpel att vara en pensionärsförening kan ha minskat lusten för yngre personer att delta i arbetet. Detta har dock inte kunnat bekräftas eftersom intervjuer med ungdomar i Svarte inte har genomförts.

Arbetsmetoden att dela in de lokalt aktiva i fyra grupper som hade ansvar för var sitt intresseområde kan medföra att helhetsgreppet tappas. Flera intresseområden lappar över varandra och ger konsekvenser för varandra. Att antalet boende hålls mer eller mindre konstant kan föra med sig att skolan får för litet underlag eller att affären tvingas slå igen. Vilken trafiklösning som väljs får konsekvenser för vilken utbyggnad av samhället som kan bli aktuell etc. De frågor som kommunens tjänstemän anser att de lokalt aktiva har hoppat över återfinns i dessa överlappningar mellan de fyra grupperna. Orsaken till att en del frågor lämnats torde dels bero på ett svagt helhetsgrepp och dels att dessa frågor är svåra och inte har någon självklar lösning som alla kan vara överens om.

Det är ännu för tidigt att säga hur medborgarinflytandet kommer till uttryck i den fördjupade översiktsplan som kommunen har påbörjat över Svarte och Snårestad. Tjänstemännens angreppssätt att utgå från de förslag som kommit fram lokalt och utreda konsekvenserna av dem bäddar dock för att förslagen kommer att behandlas i kommunens planering. Det är viktigt att skilja på ”behandla” och ”tillgodose” förslagen. Att förslagen behandlas innebär att kommunen utreder konsekvenserna av förslagen och sätter in dem i ett sammanhang. Om förslagen av någon anledning inte är möjliga att genomföra bör kommunen förklara varför de inte kan tillgodoses.

Arbetet med att förankra förslagen bland övriga svartebor genomfördes på ett mycket ambitiöst och kreativt sätt, både genom budkavle och utställning. Budkavlen som gick från hus till hus gav alla i samhället en chans att i lugn och ro tänka igenom planen och skriva ned sina synpunkter. Att enbart tre personer lämnade skriftliga synpunkter efter budkavlen torde bero på ett flertal faktorer, bl.a.

- att svarteborna instämmer med de förslag som står i Byutvecklingsplanen
- att svarteborna inte tog sig tid att läsa igenom Byutvecklingsplanen och/eller lämna synpunkter
- att man kunde läsa grannens synpunkter och instämde med dem.

Synpunkterna från budkavlen och utställningen behandlades inte i den Byutvecklingsplan som lämnades till kommunen. Rent hypotetiskt kan det bero på

- att orken hos de lokalt aktiva tog slut
- att Byalaget bytte ordföranden strax efter att synpunkterna kom in och att ansvaret helt enkelt hamnade mellan stolarna
- att man inte tyckte att det var några nya förslag som kom in, utan att synpunkterna mer bekräftade det som man hade skrivit i Byutvecklingsplanen

-
- att man inte tyckte att synpunkterna innehöll förslag som hörde hemma i Byutvecklingsplanen utan mer i Byalagets ordinarie arbete
 - att kunskap saknas om hur synpunkter kan behandlas i en plan.

Byutvecklingsplanen torde ha blivit ännu tydligare avseende att förmedla svartebornas idéer och visioner om resultatet av förankringsprocessen hade redovisats i planen. De kommunala tjänstemännen hade då i sitt arbete med den fördjupade översiktsplanen över Svarte och Snårestad kunnat utgå från Byutvecklingsplanen i trygg förvisning om att detta är hela Svartes vilja. Byutvecklingsplanen som dokument är dock inte det enda resultatet av det här projektet. Ännu viktigare är att man har startat en dialog mellan kommunala företrädare och lokalt aktiva personer. Ett kontaktnät har utvecklats, så att såväl lokalt aktiva som kommunens tjänstemän vet vem de skall vända sig till när frågor som rör Svarte skall diskuteras. Byalagsrådet kompletterar detta kontaktnät genom att vara ett forum för samverkan mellan kommun och byalag. Detta tillsammans ger förutsättningar för ett stabilt och varaktigt tillvägagångssätt avseende lokalt utvecklingsarbete i Ystad.

Litteraturlista

Byapolitik - Sammanställning av kommunernas slutrapporter, februari 1997. Folkrorelserådet Hela Sverige skall leva, 1997.

Byutvecklingsplan framtagen för Svarte i syfte att ge stöd och idéer åt Svartes bevarande samt framtida utveckling. Utkast 1 och 2. Svarte Byalag, 1996.

Föreningslista, Ystads kommun, 97.09.30.

Maria Wellsjö, *Byalagsrådet i Ystad kommun.* Sveriges lantbruksuniversitet, Kurs i landsbygdsutveckling, 10 p., 1995.

Mål och strategi för byapolitik och landsbygdsutveckling i Ystad kommun. Ystads kommun, Kommunstyrelsen, 1996-06-10. Ur Byapolitik, Rapport från slutkonferens i Ystad 16-17 nov. 1996, Folkrorelserådet Hela Sverige skall leva, 1996.

Protokoll från styrelsemöte i Svarte Byalag 1995.10.05.

SCB, DEMOPAK, tabell A.1: Folkmängd efter ålder, kön och civilstånd 1996.12.31 enligt indelningen 1997.01.01.

Statistik för Ystad kommun, 1996.12.31. Ystads kommun, Byggnadskontoret.

Skriftliga synpunkter på Byutvecklingsplanen som inlämnats i samband med utställning och budkavle.

Ystads kommun, Fakta i fickformat 1995. Utvecklingskontoret, 1995.

Översiktsplan, Ystad kommun 1992.

Bilaga

INTERVJUGUIDE - SVARTE

Kommunen - tjänstemän och politiker våren 1997

Syfte

1. Hur initierades Svarteprojektet? (vem och hur)
2. Med vilket syfte startades projektet?
3. Vad anser du själv är det viktigaste syftet med Svarteprojektet?

Utvecklingsgrupperna

4. Vilken roll anser du att de lokala utvecklingsgrupperna har haft hittills?
5. Vilken roll hade du hoppats att utvecklingsgrupperna skulle få när projektet startades?
6. Vilken roll anser du att utvecklingsgrupperna bör ha framöver?

Fråga 7 enbart riktade till Björn Hansson.

7. Vid samtal den 5/11 -96 nämnde du (Björn Hansson) att frågor som hade diskuterats på "stormötet" 29/11 -95 sedan inte kom med i byutvecklingsplanen. Vad var det för frågor?
9. I december 1996 startade en stafett i Svarte där utkastet till Byaplanen skickades från hus till hus. Vad anser du om denna metod vad gäller att förankra utvecklingsgruppernas tankar bland övriga Svartebor?
10. Vad anser du om den utställning som just nu pågår i Svarte? (som metod att förankra utvecklingsgruppernas tankar bland övriga Svartebor)

Samspel inom kommunen och mellan olika aktörer

11. Hur tycker du att samverkan inom kommunen fungerat vad gäller Svarteprojektet?

Fråga 12 enbart riktad till Björn Hansson.

12. I telefonsamtal 30/1 -97 sade du (Björn Hansson) att det har varit mycket lite politisk inblandning i Sydlänsprojektet än så länge. Varför har det varit så lite politisk inblandning, och vad har det fått för konsekvenser?
13. Hur tycker du att samverkan med utvecklingsgrupperna i Svarte fungerat?
14. I vilken grad och på vilket sätt anser du att kommunens politiker respektive tjänstemän skall stödja/styra utvecklingsgrupperna?

14.a Har politikerna respektive tjänstemännen agerat så enligt dig?

Erfarenheter

15. Utifrån dina erfarenheter av Svarteprojektet - vad tycker du har varit det bästa resp. sämsta med den här metoden, brukarplanering?
16. Hur tror du att kommunen kan ha nytta av erfarenheterna från Svarteprojektet?
17. Anser du att det finns behov av förändringar i lagstiftningen för att lokalt utvecklingsarbete skall kunna bedrivas framgångsrikt?
18. Vad betyder Svarteprojektet för dig i din roll som tjänsteman/politiker?
19. Har du något mer som du vill kommentera eller komplettera med vad gäller Svarteprojektet?

INTERVJUGUIDE - SVARTE

Arbetsgrupperna

1. Hur hörde du talas om Svarteprojektet första gången? (Hur fick du information om det)
2. När och hur började ditt engagemang i projektet? (Med engagemang menar jag någon sorts deltagande)
- 2.b Varför engagerade du dig i Svarteprojektet?

Om gruppen

3. Hur har träffarna i utvecklingsgrupperna varit organiserade? (Hur bestämdes gruppindelningen, är någon sammankallande, var träffas grupperna?)
4. Hur många gånger har gruppen som du ingår i träffats?
5. Vem har deltagit vid träffarna? (Ålder , kön, i egenskap av...)
6. Har ni haft hjälpmaterial vid träffarna? (Kartor, planer, skrifter)
7. Vad har ni diskuterat? (Helhet/detaljer, visioner/konkreta åtgärder)
8. Vad har målet varit med gruppens arbete?
9. Har kommunala planer (översikts-/detaljplaner) diskuterats i gruppen?
- 9a om ja, vilka planer och i vilket sammanhang?
har planerna stämt överens med gruppens syn på Svarte?
10. Tycker du att du kan se något/några resultat av projektet hittills?
11. Kommer gruppen fortsätta att träffas? Kommer diskussionerna att fortsätta?
- 11a om nej, anledning?
om ja, i vilket syfte?

Samarbete med kommunen

12. Hur har samarbetet med kommunen fungerat? (politiker, tjänstemän i olika sektorer i kommunen)
13. Har utvecklingsgrupperna fått för lite eller för mycket stöd/styrning av kommunens politiker eller tjänstemän?

Erfarenheter av projektet

14. Var anser du har varit det bästa resp. det sämsta med den här metoden, brukarplanering?

-
15. I december 1996 startade en stafett i Svarte där utkastet till Byaplanen skickades från hus till hus. Vad anser du om denna metod vad gäller att förankra era tankar bland övriga Svartebor?
 16. Vad anser du om den utställning som just nu pågår i Svarte? (som metod att förankra era tankar bland övriga Svartebor)
 17. Vilken roll tycker du att de lokala utvecklingsgrupperna har haft i projektet?
 18. Anser du att något borde gjorts annorlunda för att underlättat medverkan i Svarteprojektet?
 19. Hur tycker du att det lokala utvecklingsarbetet skall vara organiserat i framtiden? Fortsätta med utvecklingsgrupperna eller någon annan form. Eller skall det inte fortsätta alls?
 - 19a Om fortsättning, vilken roll skall det lokala utvecklingsarbetet ha i förhållande till kommunen i framtiden?
 20. Har du något mer som du vill kommentera eller komplettera med vad gäller Svarteprojektet?

INTERVJUGUIDE - SVARTE

Byalagets dåvarande ordförande

Personligt engagemang

1. Hur hörde du talas om Svarteprojektet första gången? (Hur fick du information om det)
2. När och hur började ditt engagemang i projektet? (Med engagemang menar jag någon sorts deltagande)
- 2.b Varför engagerade du dig i Svarteprojektet?
3. Vad har din roll i utvecklingsarbetet varit?

Utvecklingsgrupperna

4. Hur gick du tillväga när du ”valde ut” personer som skulle kunna vara med i utvecklingsarbetet?
5. Vem bestämde att ni skulle jobba med fyra grupper med varsitt ämne? Var det självklart att varje fråga skulle tas för sig, eller diskuterades andra uppläggningar?
6. Hur många av de deltagande i utvecklingsgrupperna är med i Byalagets styrelse och hur många är det inte?
7. Tycker du att du kan se något/några resultat av projektet hittills?

Samarbete med kommunen

8. Hur har samarbetet med kommunen fungerat? (politiker, tjänstemän i olika sektorer i kommunen)
9. Har du fått något material från kommunen eller från annat håll som har kunnat vara till nytta i utvecklingsarbetet?
10. Har utvecklingsgrupperna/du fått för lite eller för mycket stöd/styrning av kommunens politiker eller tjänstemän?

Erfarenheter av projektet

11. Var anser du har varit det bästa resp. det sämsta med den här metoden, brukarplanering?
12. I december 1996 startade en stafett i Svarte där utkastet till Byaplanen skickades från hus till hus. Vad anser du om denna metod vad gäller att förankra utvecklingsgruppernas tankar bland övriga Svartebor?
13. Vad anser du om den utställning som just nu pågår i Svarte? (som metod att förankra utvecklingsgruppernas tankar bland övriga Svartebor)

-
14. Vilken roll tycker du att de lokala utvecklingsgrupperna har haft i projektet?
 15. Anser du att något borde gjorts annorlunda för att underlätta medverkan i Svarteprojektet?
 16. Hur tycker du att det lokala utvecklingsarbetet skall vara organiserat i framtiden? Fortsätta med utvecklingsgrupperna eller någon annan form. Eller skall det inte fortsätta alls?
 - 16a Om fortsättning, vilken roll skall det lokala utvecklingsarbetet ha i förhållande till kommunen i framtiden?
 17. Har du något mer som du vill kommentera eller komplettera med vad gäller Svarteprojektet?

INTERVJUGUIDE - SVARTE
Kommunens tjänsteman, hösten 1997.

14.b2 Nu när arbetet med FÖP över västra delen av Ystad kommun har satt igång, hur tänker ni gå till väga för att få med Svarte byutvecklingsplan i den kommunala planen?

14.c Beskriv tjänstemännens och politikernas roller i arbetet med FÖP:en. Skiljer rollerna från traditionellt arbetssätt? Hur i så fall?

14.d Kommer planförandet med samråd, utställning, remiss m.m. gå till på traditionellt sätt, eller kommer nya former för planering att användas i den professionella delen och/eller beslutsdelen av FÖP:arbetet?

Medborgarinflytande

14.f Hur ser Du att medborgarinflytandet har kommit/kommer till uttryck om man jämför med traditionellt planförande?

Bakgrund

Berätta mer om de tre storgodsen i Svarte. Vad heter de? När var deras ”storhetstid”? Vilket inflytande har de på Svarte med omnejd idag?

INTERVJUGUIDE - SVARTE

Kommunstyrelsens ordförande, hösten 1997.

Syfte

- 1 Hur initierades Svarteprojektet? (vem och hur?) Varför valdes just Svarte att delta i Sydlänsprojektet?
- 2 Med vilket syfte startades projektet i Svarte?
- 3 Vad anser Du själv är det viktigaste syftet med Svarteprojektet?

Samspel inom kommunen och mellan olika aktörer

11. Hur tycker Du att samverkan inom kommunen fungerat vad gäller Svarteprojektet?
- 14.b Hur kommer Ystad kommun att behandla de konkreta förslag som har lagts fram i Byutvecklingsplanen?
- 14.c Beskriv tjänstemännens och politikernas roller i arbetet med FÖP:en. Skiljer rollerna från traditionellt arbetssätt? Hur i så fall?
- 14.d Kommer planförfarandet med samråd, utställning, remiss m.m. gå till på traditionellt sätt, eller kommer nya former för planering att användas i den professionella delen och/eller beslutsdelen av FÖP:arbetet?

Medborgarinflytande

- 14.f Hur ser Du att medborgarinflytandet har kommit till uttryck om man jämför med traditionellt planförfarande?

Erfarenheter

15. Utifrån Dina erfarenheter av Svarteprojektet - vad tycker du har varit det bästa resp. sämsta med den här metoden, brukarplanering?
16. Hur tror Du att kommunen kan ha nytta av erfarenheterna från Svarteprojektet?
17. Anser Du att det finns behov av förändringar i lagstiftningen för att lokalt utvecklingsarbete skall kunna bedrivas framgångsrikt?
18. Vad betyder Svarteprojektet för Dig i Din roll som politiker?
19. Har Du något mer som Du vill kommentera eller komplettera med vad gäller Svarteprojektet?